

Grozovitost Evropejcev, pohlep po dobičku (večinoma so bili izseljenci le zlata željni pustolovci) ter njih slabe navade so bile le ovira za pokristjanjenje Indijancev. Radi tega so zahtevali misijonarji, njim na čelu plemeniti dominikanec Jernej Las Casas, po zneje škof v Chiapi v Meksiki (umrl 1566) duševno osvovitev novo odkritega sveta, predvsem pa s travo poraščene ravnine kot indijanske naselbine, katerih ne sme prestopiti nobeden Evropejec — takozvane redukcije. Sedemkrat se je podal Casas radi ljubljenih Indijancev na Špansko, dokler ni dosegel leta 1542 z zakonom potrjene ukinitve suženjstva. Počasi so privolile evropske države tudi v redukcije, katere so izpeljali jezuiti z vso odločnostjo in ki so bile pozneje, ko so zacvetele v krščanstvu, vzrok, da so pregnali jezuite iz redukcij.

Pokristjanjenje južne Amerike je napredovalo stalno, a le počasi med ne popisno težavnim delom, naporu in požrtvovalnostjo misijonarjev.

V srednji Ameriki

so nastopali skraja frančiškani in dominikanci. Ta dva reda sta spreobrnila tudi otočje Velikih Antilov. L. 1511 je bila ustanovljena škofija St. Domingo (Sv. Dominik), sedaj glavno mesto na otoku Haiti. Po otočju Malih Antilov so misijonarili jezuiti ter kapucini. Po srednji Ameriki, na trdni zemlji, so razširjali krščansko vero dominikanci in minoriti, pozneje tudi avguštinci. Ustanovljenih je bilo veliko ženskih samostanov, celo novi redi, mnogo dobrodelnih zavodov ter šol, celo eno vseučilišče (Meksiko). Leta 1530 je postala Meksika škofija in leta 1546 nadškofija. Koncem 18. stoletja je bil celo polotok Kalifornija pokristjanjen.

★

Po koroških plebiscitnih slavnostih.

(Dopis s Koroškega.)

Koroške plebiscitne slavnosti so minule.

Priznati je treba: Nemci so se potrudili, da čim slovesnejše proslave desetletnico plebiscita. Ozrmo se zdaj nazaj in oglejmo si nekatere momente proslave desetletnice plebiscita.

Ponovno so Nemci te dni na Koroškem ugotovili, da so dosegli plebiscit samo s tem, da so začeli boj z orožjem za Koroško. Če bi bili torej Jugoslovani Koroško nemudoma po polomu leta 1918 zasedli, podobno kakor Maribor, bi do glasovanja sploh ne bilo prišlo, in Slovenska Koroška bi bila — naša! Tako je rekel 10. oktobra pri počastitvi spomina v bojih za Koroško padlih bojevnikov na pokopališču v Trnvasi (Annabichl) polkovnik Premitzer: »Nikdar bi ne bili zgolj papirnati protesti pripravili do spoznanja tedanjih močitev, ki so odločevali usodo Evrope. Samo s tem, da je malo, pa hrabro koroško ljudstvo pokazalo resno voljo in jo zapečatilo s svojo krvjo, da si hoče svojo usodo samo odločevati, samo s

tem je bila pripravljena pot do uspešnega ljudskega glasovanja.«

In v svojem 39. celovškem sobotnem pismu je zapisal prof. A. L. v »Kärntner Tagblattu« z dne 12. oktobra: »Z neskončno težavo je dosegla naša dežela pravico glasovanja. Zahvaliti se imamo za to onim, ki so začeli boj. — Maribor in Ptuj bi mogoče mogla tudi še nam (Nemcem) pripadati, če bi bili Štajerci tudi tako storili kakor so Korošci.«

V resnici, prav zelo je verjetno, da bi bili v Parizu tudi za Spodnje Štajersko, vsaj za Dravsko dolino, določili glasovanje, če bi se bili ondi na enak način razvili boji, kakor so se na Koroškem. In boji bi se bili gotovo začeli, če bi ne bil general Majster na en mah Maribora zasedel. Neprecenljive vrednosti je, če se v velikih, odločilnih trenutkih pojavi hraber, energičen mož, ki brez odloga stori, kar je treba storiti, in reši položaj.

Drug pomenljiv moment pri koroških slavnostih je bil ta, da so Nemci zdaj odkrito izpovedali, kako je razumeli njihova gesla, ki so jih ob plebiscitu tolikrat ponavljali, namreč gesla: »Kärnten den Kärntnern« in »Kärnten frei und ungeteilt« (Koroško Korošcem, Koroška svobodna in nedeljena). V soboto dne 11. oktobra zvečer je imel na Novem trgu v Celovcu plebiscitni govornik dr. Hans Steinacher slavnostni govor, v katerem je ponovno povdarjal: nemško svobodo Koroške (Einheit und Deutsche Freiheit Kärntens). Ta »nemška svoboda Koroške« ne pomeni nič drugega, kakor popolno nemško oblast v deželi obenem z možnostjo in pravico, da morejo Slovence po mili volji zatirati. Pred desetimi leti so govorili samo o svobodi Koroške, danes odkrito povejo, da so mislili svobodo samo za sebe. Ta »nemška svoboda Koroške« za Slovence torej ne pomeni nič drugega nego nemški bič in tujski jarem. In »Koroško Korošcem« je Nemcem pomenilo samo: »Koroško Nemcem«. Dr. Steinacher je odkrito govoril »von unserem geliebten deutschen Kärntnerland« (o »naši ljubi nemški koroški deželi«).

Zanimivo pri teh slavnostih je bilo tudi to, da so Nemci primerjali prihod jugoslovanskih čet na Koroško l. 1918 in 1919 z vpadi divjih Turkov v naše dežele. Tako je pisal »Kärntner Tagblatt« z dne 10. oktobra 1930: »Podobno kakor Slovani 1918 in 1919 so udri v srednjem veku enkrat Turki v našo deželo.« Po nemških mislih smo torej imeli Slovenci ravno toliko pravice do Koroške kot nekoč divji Turki! Le kdo je neki dal Nemcem vso in izključno pravico do Koroške? Kdo jim je dal po polomu leta 1918, ko je bila Koroška brez gospodarja, vso in izključno pravico nad slovenskim ozemljem na Koroškem? Da si in so si Nemci to pravico v resnici lastili, priča tudi pesmica v slavnostni številki »Kärnt. Tagblatt«, kjer stoji: »Hockt auch am Tore der slawische Ruf, — niémals so lang deine Lieder erklingen, — wird sich ein Feind deutsche Scholle erringen (cela Koroška je torej: nemška gruda) — Kärnten, du bleibst, wie der

Samo 43 Din

pristna švicarska anker remontoar nikel ura!

Samo 45 Din

fina in dobro idoča budilka!

Samo 130 Din

krasna kuhinjska stenska ura 1004/9 Razpošilja

Trgovski dom Stermecki
Celje št. 24.

Kar ne ugaja, se zamenja ali pa povrne denar
Pišite takoj po novi, veliki, ilustrirani cenik z več tisoči slikami, katerega dobite zastonj!

Herrgott dich schuf! — Pesnik torej hoče reči, da je Bog sam postavil koroške meje. Bog je ustvaril ravnine, vode in gore, ni pa postavljaj političnih meja.

★

NOVICE

Duhovniške spremembe. Kaplan Josip Rutar, doslej v Ptuj, pride za drugega kaplana v Hoče; Ignacij Grobljar za mestnega vikarja v Ptuj; M. Čepin iz Hoč za kaplana k Št. Vidu na Planini.

Požar v usnjarni na Pobrežju pri Mariboru. Dne 15. oktobra je izbruhnil na Pobrežju pri Mariboru požar v Kohnsteinovi tovarni za usnje. Gasilcem se je posrečilo omejitev ognja. Rešili so skladišče, tovarniško poslopje pa je pogorelo. Zgorel je del strojev, barve in znaša škoda nad 1 milijon dinarjev.

Vlomilska tolpa razkrinkana in pod ključem. Mariborski policiji se je posrečilo, da je razkrinkala družbo uzmovičev, ki so ogrožali že dalje časa Maribor. Trije tički so že pod ključem, četrtega še iščejo. Z mladimi vlomilci je odromalo vse, kar jim je prišlo pod roko. Dne 6. novembra 1924 je bilo smrtno ponesrečenemu trgovcu Vrhuncu v Mariboru pri belem dnevu ukradenih z aktovko vred 10.000 Din. Tatvina je ostala nepojasnjena in šele sedaj je pripovedoval eden od aretiranih, da je neki Fang od zgoraj omenjene družbe vlomilec pri Vrhuncu. Izpovedi teh tičkov bodo spravile marsikaj na dan.

Kaznjene pobegnili iz bolnice. Jožef Pajman je bil obsojen radi tatvine na 18 mesecev ječe in razven tega še na triletni naknadni pridržek v zaporu. Da bi utekel na svobodo, je požrl 25 cm dolgo in 7 mm debelo žico. Prepekljali so ga iz mariborskih zaporov v bolnico, kjer so mu odstranili žico, a je dne 14. oktobra zjutraj pobegnil iz bolnice na svobodo. Samomorilni poskus je izvršil z nakano, da bi utekel iz zaporov, kamor ga je zopet pripekljala roka pravice.

Obsodba ubijalca dijak. Poljski čuvaj iz Krčevine pri Mariboru, ki je u-